

УДК 378.011.3-051:796]:37.018.4

<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.28.250343>

ОКСАНА ДАНИСКО

ORCID: 0000-0003-4040-562X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади удосконалення предметно-методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання. Розглядаються питання модернізації вітчизняної системи вищої педагогічної освіти, актуалізовано проблему розробки траєкторії професійного розвитку педагога нової української школи на засадах компетентнісного підходу.

Виявлено сутність та визначено структуру поняття «предметно-методична компетентність майбутнього вчителя фізичної культури» як узагальненої мети та результату його професійної майстерності, що характеризується інтеграцією теоретичних знань за спеціальністю, які забезпечують орієнтування в сучасних концепціях організації фізкультурно-оздоровчої діяльності; а також умінь добирати методики оздоровлення та розробляти технології підвищення рівня рухової активності учнівської молоді; навичок організації партнерської взаємодії з батьками та колегами з метою підвищення якості освітнього процесу з предмету «Фізична культура».

Визначено основні напрями удосконалення предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури в умовах змішаного навчання на прикладі вивчення дисципліни «Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології»: на організаційному рівні – визначення результатів навчання, добір стратегій оцінювання, конструювання курсу, визначення оптимальної частки очної та онлайн компонент; на змістовому рівні – структурування матеріалів (теми, завдання, програмні запитання), що є професійними за змістом і освітніми за формою, передбачають контекстне моделювання майбутньої фізкультурно-оздоровчої діяльності; на процесуально-технологічному рівні – використання комплексу інструментів та практик, що сприяють професійній адаптації здобувача освіти до майбутньої діяльності і забезпечуються активними методами (проблемне навчання, дискусія, аналіз навчально-методичних ситуацій, вирішення навчально-методичних завдань, гейміфікація, творча самостійна робота, моделювання професійно-методичної діяльності та ін.) та засобами (мультимедійні навчальні посібники, лекції-візуалізації, інтерактивні навчально-методичні завдання, портфоліо) навчання; на рефлексивному рівні – використання з освітньою та діагностичною метою різних форм відповідей: усних; письмових (графічних); з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, предметно-методична компетентність, фізкультурно-оздоровчі технології, змішане навчання.

В умовах глобальної цифровізації та соціально-економічних перетворень, система освіти на глобальному рівні зазнає потужних трансформацій. Сучасні тенденції, зумовлені інтегрованим упровадженням сучасних освітніх технологій, вимагають перегляду сутнісних характеристик діяльності вчителя закладу загальної середньої освіти, а отже, актуалізують нові підходи як до уточнення змістовних складників педагогічної діяльності, так і процесу їх формування.

У цьому контексті вища освіта є критичним фактором в інноваційній діяльності та розвитку людського капіталу. Погоджуємося з думкою дослідників Т. Несторенко та О. Бордоусова (2015) про те, що саме закладам вищої освіти належить провідна роль забезпечення розвитку економіки знань. Відтак майбутнє сучасної школи залежить від якісної підготовки фахівців, спроможних до впровадження в практику сучасних освітніх технологій, передових результатів педагогічних досліджень (Юзік, 2020).

Прийняття професійного стандарту вчителя закладу загальної освіти окреслило напрями професійної підготовки педагогічних кадрів в Україні. Зокрема, в документі виокремлено низку компетентностей, що визначають професіоналізм сучасного вчителя нової української школи. З-поміж інших, важливого значення набуває предметно-методична компетентність. Водночас у «Концепції розвитку

педагогічної освіти» наголошується, що невідкладного розв'язання потребує проблема неспроможності певної частки вчителів та здобувачів педагогічної освіти до оволодіння і практичної реалізації ефективних інноваційних технологій й інструментів навчання, виховання та розвитку учнівської молоді (Концепція, с. 5). Отже, наразі молоді педагоги відчувають труднощі, пов'язані з адаптацією до умов професійної діяльності та її реалізації, відтак дидактична та методична підготовка випускників ЗВО не повною мірою відповідає вимогам сьогодення. Особливої актуальності означене твердження набуває в контексті посилення інформаційних процесів в освіті, що вимагають від учителя уміння здобувати знання та конструювати власну дидактичну систему в умовах дистанційного та/або змішаного навчання. З одного боку, інформаційно-комунікаційні технології надають нові можливості організації освітнього процесу, а з іншого – зумовлюють деконструкцію традиційної методичної системи. Відтак особливої гостроти набуває завдання не лише формування у майбутніх учителів системи психолого-педагогічних знань, а насамперед, розвиток у них професійно значущих умінь, до яких відносимо уміння розробляти та інноваційно використовувати дидактичні матеріали, здійснювати контроль та моніторинг якості навчального процесу, вибудовувати партнерську освітню взаємодію з батьками та колегами з урахуванням новітніх методичних підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становлення нової парадигми освіти передбачає реалізацію компетентнісного підходу як такого, що характеризує формування в особистості спроможності ефективно та творчо вирішувати важливі завдання з високим ступенем самостійності. Означене питання є достатньо висвітленим у науковій літературі. Так, у дослідженнях вітчизняних учених (О. Трифонова (2020); В. Ягупов, В. Свистун (2007) та ін.) компетентність розглядається як єдність теоретичної та практичної готовності людини до якісного виконання певної діяльності, що характеризує рівень її професіоналізму.

Проблема формування професійної компетентності майбутнього вчителя також деталізована у працях О. Ковальнової (2018), О. Овчарук (2004), І. Іванюк (2021) та ін.

Питання формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів різних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій розглянуто в наукових розвідках таких учених, як О. Чубрей (2018); С. Цінько, Н. Голуб (2020) та ін.

Теоретичні та організаційні методичні аспекти формування окремих складників професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури висвітлено у дослідженнях Л. Коновальської (2011); О. Онопиренко (2009); О. Шиян, Д. Афанасьєва (2017) та ін. Узагальнення напрацювань учених засвідчує недостатню обґрунтованість та фрагментарність висвітлення проблеми розвитку і вдосконалення предметно-методичної компетентності сучасного вчителя фізичної культури у системі вищої освіти, зокрема в умовах змішаного навчання, що активно впроваджується в практику професійної педагогічної підготовки у зв'язку з пандемією COVID-19.

На підставі вищезазначеного **мета статті** полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад удосконалення предметно-методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

Виклад основного матеріалу. Погоджуємося з думкою дослідниці О. Цибулько про те, сучасні трансформаційні процеси зумовлюють становлення цілісної системи освіти з метою підготовки здобувачів до ефективного виконання ролей у технологічному суспільстві (Цибулько, 2020). У зв'язку з вищезазначеним підвищуються вимоги саме до предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя, який є провідником змін у новій українській школі.

З метою теоретичного обґрунтування проблеми розвитку предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури та можливостей педагогічного впливу на її формування уточнимо значущі для нашого дослідження поняття. Зауважимо, що дефініція «предметно-методична компетентність учителя» у педагогічній теорії залишається недостатньо вивченою у зв'язку з відсутністю узгодженого розуміння її сутності та умов розвитку. Наразі існують різні підходи щодо її визначення.

Так, дослідниця О. Самсонова виокремлює у структурі педагогічної компетентності вчителя предметну і методичну компетентності як дві окремі категорії. Предметну компетентність вчителя вона розглядає як сукупність сформованих знань з дисципліни, що викладається; умінь орієнтуватися в сучасних дослідженнях в галузі; володіння методиками викладання дисципліни, орієнтування в розмаїтті методів та прийомів навчання); умінь використовувати сучасні освітні педагогічні технології. Відповідно, проявами методичної компетентності, на думку науковиці, є: уміння планувати, добирати, синтезувати та конструювати навчальний матеріал; уміння організувати різноманітні форми занять; уміння організувати навчальну роботу учнів на засадах діяльнісного підходу; уміння застосовувати інноваційні технології навчання; кваліфіковано застосовувати здоров'язберігальні освітні технології; уміння використовувати прийоми педагогічної техніки для формування ключових компетенцій учнів; уміння організувати самостійну роботу на уроках та в позаурочній діяльності (Самсонова, 2017).

Схожої позиції дотримується і науковиця Г. Яковлева, котра характеризує методичну компетентність як складник професійно-педагогічних здібностей здобувача освіти, що забезпечує його готовність до виконання педагогічної діяльності, а саме: спроможність конструювати зміст навчання, самостійно розробляти,

впроваджувати та використовувати наявні інноваційні педагогічні технології; прогнозувати й оцінювати результати власної діяльності та результати навчання школярів (Яковлева, 2015).

На думку О. Лебедевої, методична компетентність є сукупністю дидактичних знань (зокрема, основ методики навчання предмету) та умінь логічно конструювати освітній процес у конкретній дидактичній ситуації з урахуванням психологічних механізмів засвоєння матеріалу» (Лебедева, 2007, с. 10).

Як бачимо, поняття методичної компетентності передбачає сформованість у майбутнього педагога системи теоретичних знань щодо дидактичних форм, методів, прийомів та засобів навчання, психологічних механізмів засвоєння учнями знань і умінь, а також практичних навичок ефективного використання набутих знань у подальшій професійній діяльності. Як правило, у наукових розвідках зустрічається здебільшого термін «методична компетентність вчителя». Зв'язок цього професійного утворення розглядається або безвідносно до галузі чи предмету викладання, або ж інтегрується в методику конкретної дисципліни. Така уніфікованість відображена в узагальненій базовій моделі професійної підготовки вчителя закладу загальної середньої освіти, на основі якої проєктується система педагогічних впливів на особистість здобувача освіти залежно від обраного фаху та освітньо-кваліфікаційного рівня. Так, згідно з Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти (*Про затвердження...*, 2020, с. 6-7), предметно-методична компетентність має такі дескриптори (Рис. 1):

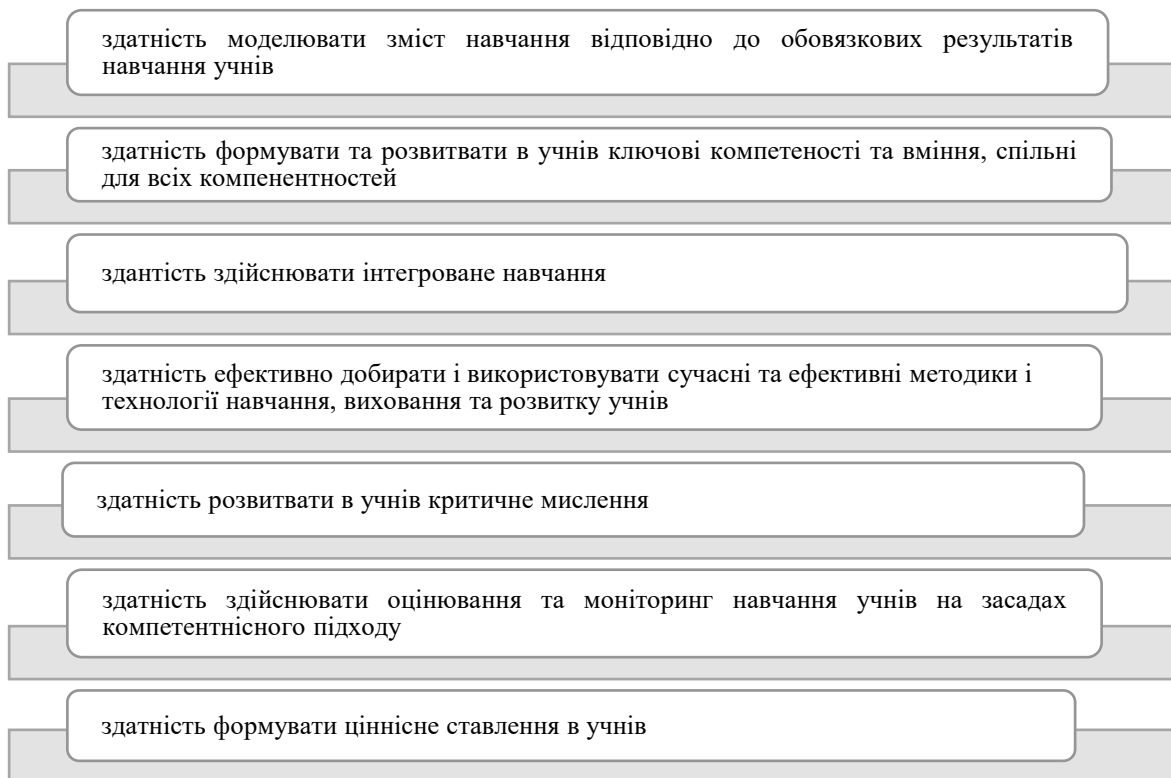

Рис. 1 Дескриптори предметно-методичної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти

У цьому зв'язку важливо підкреслити, що сучасні нормативно-законодавчі акти та наукові дослідження акцентують увагу на тому, що професійна підготовка вчителя має враховувати соціальні вимоги щодо кваліфікації педагога, що є стрижнем фахової характеристики у контексті певної спеціалізації. Відтак уточнення потребує предметний аспект методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури. Нажаль, наразі відсутній професійний стандарт підготовки фахівця спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура), що зумовлює пошук та узагальнення наукових розробок щодо розвитку предметно-методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. В означеному аспекті важливою є думка вітчизняною дослідниці Л. Коновальської. Вона розглядає методичну компетентність майбутнього вчителя фізичної культури як інтегративну якість особистості, що характеризується сукупністю знань, умінь, навичок та особистісних характеристик, значущих для викладання предмету «Фізична культура», а також для подальшого ефективного супроводу самостійних занять учнів фізичними вправами, налагодження освітньої партнерської взаємодії з батьками у питаннях оздоровлення дітей та з колегами щодо удосконалення практики організації фізкультурно-оздоровчих заходів (Коновальська, 2011). Дослідниця розглядає формування методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури як процес фахової підготовки, спрямований на формування у студентів комплексу фахових умінь та професійно значущих особистісних якостей, необхідних

для забезпечення подальшої методичної роботи у закладі загальної середньої освіти з учнями, батьками та учителями щодо зміцнення та збереження здоров'я школярів (Коновальська, 2011). Погоджуємося з позицією авторки, оскільки наведене визначення містить предметний і методичний складники.

Таким чином, предметно-методичну компетентність майбутнього вчителя фізичної культури ми розглядатимемо як спроможність здобувача вищої освіти конструювати ефективний навчальний процес у контексті навчального предмету з урахуванням широкого кола педагогічної взаємодії – з учнями, батьками та вчителями. Зауважимо, що унікальність професійної діяльності вчителя фізичної культури визначається специфікою трудових функцій, що відображаються у комплексному розв'язанні оздоровчих, виховних, освітніх завдань щодо виховання гармонійно розвиненої особистості, формування фізичного, психологічного, духовного та соціального здоров'я учнівської молоді. Відтак удосконалення предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури передбачає інтегрований підхід до формування теоретичних та психолого-педагогічних знань, методичних умінь, спеціальних рухових навичок, що забезпечують в подальшому здатність якісно реалізувати зміст навчальної програми та ефективно і творчо використовувати фізкультурно-оздоровчі технології в освітньому процесі.

Зважаючи на заходи протиепідемічної безпеки, зумовлених черговою хвилею коронавірусної хвороби, формування і розвиток таких знань, умінь та навичок відбувається в умовах змішаного навчання, а отже, професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури потребує використання цифрових ресурсів та новітніх освітніх технологій викладання, що відповідно зменшує частку очної взаємодії та збільшує частку самостійної роботи здобувачів освіти. Сучасна методика змішаного навчання сповнена різноманітними моделями, що ускладнює визначення цього педагогічного феномену. У дослідженні ми погоджуємося з визначенням Б. Коліса та Дж. Мунена, котрі потрактовують змішане навчання як гібрид традиційного очного та онлайн-навчання, де онлайн-компонент стає природним продовженням традиційного навчання в аудиторії (Colis, & Moonen). Цей новий підхід до навчання не лише інтегрує кращі традиційні та інноваційні практики, а й сприяє створенню у здобувача освіти «унікального досвіду, що відповідає контексту та запланованим результатам навчання» (Garrison, & Vaughan, с. 5). Відтак організація змішаного навчання потребує редизайну курсу, його адаптацію до умов електронної освітньої взаємодії на організаційному, змістовому, процесуально-технологічному та результативному рівнях.

Наведемо приклад такої організації навчального процесу з дисципліни «Сучасні фізкультурні оздоровчі технології», що викладається студентам першого освітнього рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Організаційний рівень передбачає визначення змісту, мети і завдань освіти вчителя фізичної культури, формулювання результатів навчання та шляхів їх досягнення, форми організації курсу. В умовах викладання у змішаному форматі ми використовуємо підхід, згідно з яким використовується «метод зворотної побудови» (Harrison, & Gallant, 2009) – від запрограмованих результатів навчання – до визначення змістового наповнення і структури курсу (Рис. 2). Це потребує розроблення структури курсу, упорядкування теоретичного матеріалу, добору практичних завдань та завдань для самостійної роботи.

Рис. 2. Особливості побудови курсу в змішаному форматі

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології» є: формування професійних знань, умінь і навичок організації та здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності в закладах освіти з використанням новітніх спортивних, рекреаційних, реабілітаційних та фітнес технологій. Відповідно основними завданнями предметно-методичної підготовки вчителя фізичної культури до реалізації

фізкультурно-оздоровчої діяльності на засадах технологічного підходу є: 1) формування системи професійних знань майбутніх фахівців; 2) набуття здобувачами освіти навичок та досвіду творчої педагогічної діяльності у сфері фізичної культури; 3) формування ціннісного ставлення до теорії і практики оздоровчої фізичної культури та процесу підготовки до її здійснення.

Вирішення цих завдань обумовлює такі результати навчання з дисципліни: уміти визначати визначити зміст та класифікувати сучасні технології в галузі фізичного виховання; знати психолого-педагогічні, медико-біологічні, соціокультурні засади реалізації сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій; передбачати основні напрями інноваційних перетворень у фізичній культурі; пропонувати шляхи упровадження сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій у практику фізичного виховання учнівської молоді; самостійно добирати форми, методи і засоби реалізації новітніх фізкультурно-оздоровчих технологій у навчально-виховному процесі з дітьми та підлітками. У процесі досягнення вищезазначених результатів навчання, на нашу думку, формуються професійний світогляд майбутніх учителів фізичної культури, що визначає базис його предметно-методичної компетентності, а саме здатність розуміти мультидисциплінарну специфіку формування фізичної культури особистості, визначати організаційну структуру педагогічної, і зосібна фізкультурно-оздоровчої діяльності; спроможність до стратегічного прогнозування змін у сфері професійної діяльності; уміння та бажання переглядати і в разі потреби корегувати навчальний план та власну практичну діяльність з метою підвищення якості навчально-виховного процесу з фізичної культури в урочній та позаурочній діяльності.

Форма організації курсу: змішана (очні заняття (40%) + онлайн заняття (60%). Вона є професійною за змістом і освітньою за формою, оскільки передбачає контекстне моделювання майбутньої фізкультурно-оздоровчої діяльності, формування у майбутнього вчителя навичок саморефлексії та самостійності.

Змістовий рівень містить елементи змісту спеціальної фізкультурної освіти майбутнього вчителя фізичної культури (теми, програмні питання тощо), що орієнтовані на формування професійно-особистісних умінь здобувачів освіти. Зокрема, тематика курсу має відображати сучасні тенденції та спрямовувати здобувачів освіти на пошук, відбір та узагальнення різноманітних підходів організації фізкультурно-оздоровчої діяльності, уміння орієнтуватися в розмаїтті фізкультурно-оздоровчих програм, методів, прийомів та засобів організації фізкультурно-оздоровчої діяльності. Вона є професійною за змістом і освітньою за формою, оскільки передбачає контекстне моделювання майбутньої фізкультурно-оздоровчої діяльності, формування у майбутнього вчителя навичок саморефлексії та самостійності.

Змістове наповнення дисципліни передбачає ознайомлення майбутніх учителів фізичної культури з особливостями реалізації технологічного підходу у фізкультурно-оздоровчій діяльності; типами фізкультурно-оздоровчих технологій у системі фізичного виховання та охорони здоров'я (оздоровчі, гігієнічні, оздоровчо-рекреаційні, оздоровчо-реабілітаційні, спортивно-реабілітаційні); концепцією Нової української школи та новими завданнями вчителя фізичної культури в контексті сучасних змін, програмно-методичним забезпеченням та особливостями викладання шкільного курсу «Фізична культура», інноваційними підходами щодо змісту фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах стратегічного розвитку вітчизняної системи освіти; з напрямками та особливостями використання сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій та сучасних програм фізкультурно-оздоровчої рухової активності у навчально-виховному процесі закладу загальної середньої освіти. Такий науково обґрунтований відбір змісту курсу розглядаємо як важливу умову оптимізації процесів навчальної, навчально-професійної та квазіпрофесійної діяльності майбутнього вчителя у руслі формування предметно-методичної компетентності.

Процесуально-технологічний рівень містить комплексну систему діяльності, інструментів і практик, які сприяють професійній адаптації здобувача освіти. Формування предметно-методичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури вимагає включення в освітній процес професійноконтекстних завдань та ситуацій, мультимедійних навчальних посібників, лекцій-візуалізацій, інтерактивних вправ, електронних робочих аркушів, які доступні студентом в будь-який час та адаптовані під різні пристрої. В умовах змішаного формату ми використовуємо завдання на створення та взаємооцінювання студентами власних методичних розробок: наприклад, представлення фрагменту уроку з використанням інноваційних технологій профілактично-лікувального спрямування у форматі Google-документу, що дозволяє одногрупникам коментувати, за потреби редагувати, оцінювати такі роботи відповідно до визначених критеріїв); створення анотованого каталогу статей щодо інноваційної практики реалізації сучасних фізкультурних технологій та обговорення їх тематики у режимі відеоконференції; упорядкування добірки навчального відео, в яких демонструються приклади реалізації елементів нових програм фізкультурно-оздоровчої рухової активності; створення авторського освітнього відеоконтенту, проведення фізкультурно-оздоровчих челенджів тощо. Упорядкування методичних матеріалів сприяє напрацюванню здобувачами освіти власного портфоліо. Погоджуємося з думкою дослідників Л. Павленко та М. Павленко про те, що технологія портфоліо у вигляді конкретного продукту представляє основні навчальні та професійні результати й досягнення студента, характеризує способи аналізу та планування його освітньої діяльності, дозволяє оцінити рівень сформованості його професійних компетенцій (Павленко, 2019).

Рефлексивний рівень містить інструменти зовнішнього вимірювання та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни і дозволяє визначити рівень сформованості їх професійної, і зокрема, предметно-методичної компетентності. Завдяки використанню онлайн компоненти процес оцінювання в курсі є формульним, автоматизованим, об'єктивним, що сприяє розвитку креативності, самостійності та професіоналізму майбутнього вчителя фізичної культури. Перевірка та оцінка отриманих студентом результатів навчання здійснюється на основі трьох основних форм відповідей: 1) усних; 2) письмових та графічних; 3) відповідей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Для усних форм пропонуємо: короткі висловлювання на поставлені запитання, розгорнуті відповіді, що виникають у результаті самостійного вивчення проблеми (так звані конспекти самопідготовки, узагальнення матеріалу у вигляді таблиць та схем), виступи (презентації, зокрема проведення уроків, занять, результати неформальної освіти); участь у дискусіях (мозковий штурм, панельна дискусія з елементами гейміфікації, кейс-метод тощо), а також проведення та модерування дискусій чи дебатів, участь в розв'язанні навчально-методичних ситуацій; залікові заняття, що підводять підсумки курсу. Для письмових/графічних форм пропонуємо: короткі письмові роботи (створення роздаткового матеріалу, робочих аркушів, комплексу вправ тощо), виконання письмових завдань (наприклад, підготовка до семінарського заняття чи завдання самостійної роботи у вигляді створення схем, таблиць, ментальних карт тощо), тести для перевірки знань та навичок (зокрема онлайн-тести). Такі завдання, як слушно зауважує дослідниця О. Демченко, сприяють розвитку у здобувачів освіти необхідних сучасному вчителіві умінь та навичок, а саме: здатності до критичного мислення, креативності, варіативності, уміння генерувати ідеї, імпровізувати (Демченко, 2019)

Інтеграція традиційних та інноваційних методів контролю рівня навчальних досягнень забезпечує діагностування рівня сформованості предметно-методичної компетентності: *адаптивний* (репродуктивний), що характеризується нестійким ставленням вчителя до майбутньої професії, відтворенням теоретико-методичних засад дисципліни на рівні розпізнавання, конструюванням фізкультурно-оздоровчої діяльності за відомим та відпрацьованим алгоритмом, без прояву творчості; *евристичний* (*достатній*), що відрізняється цілеспрямованістю та стійкістю намірів щодо майбутньої професії; здатністю узагальнювати теоретичні концепції, конструювати фізкультурно-оздоровчу діяльність з використанням інноваційних педагогічних та інформаційних технологій; *креативний* (*творчий*), що характеризується високим ступенем узагальнення теоретичного матеріалу, здатністю до прогнозування стратегічних перетворень у сфері фізичної культури, креативністю фізкультурно-оздоровчої діяльності, в якій важливе місце посідає педагогічна імпровізація, самостійність у розробленні авторських проєктів (сценаріїв) уроків та позаурочних заходів.

Висновки. Отже, предметно-методична компетентність майбутнього вчителя фізичної культури є невід'ємним складником і виразом його професійної підготовленості до педагогічної фізкультурно-оздоровчої діяльності на теоретичному і практичному рівнях.

В умовах змішаного навчання, що перетворює трансмісійне навчання в інтерактивне, розширюється арсенал стратегій та інструментів розвитку у здобувачів освіти системи фаховозначущих теоретичних знань, формування навичок володіння сучасними педагогічними технологіями організації та здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності, здатності інтегрувати передовий вітчизняний і зарубіжний інноваційний фізкультурно-оздоровчий досвід; самостійність та креативність у вирішенні професійних завдань.

У руслі глобальної цифровізації освіти перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці моделі формування предметно-методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури засобами інформаційно-комунікаційних технологій на рівні освітньої програми та експериментальну перевірку її ефективності.

Список використаних джерел

- Демченко, О. П. (2019). Організація квазіпрофесійної діяльності майбутніх вихователів обдарованих дітей на практичних заняттях з педагогічних дисциплін. *Інноваційна педагогіка*, 14 (1), 42-48. DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.6/38.119762>.
- Ковальова, О. А. (2018). *Психологічні особливості розвитку соціально-комунікативної компетентності вчителів*. (Дис. канд. псих. наук). ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький; Київ.
- Коновальська, Л. О. (2011). *Формування методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ.
- Лебедева, О. В. (2007). *Развитие методической компетентности учителя как средство повышения эффективности учебного процесса в общеобразовательной школе* : (Автореф. дис. канд. пед. наук). Нижегородский гос. у-нт им. Н.И. Лобачевского. Нижний Новгород.
- Несторенко, Т. П., Бордоусов, О. В. (2015). Ценность высшего образования для индивида. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 3 (3), 171-174.

- Овчарук, О. В. (Ред.). (2004). *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ: К.І.С.
- Онопрієнко, О. В. (2009). *Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін*. (Дис. канд. пед. наук). Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького. Черкаси.
- Павленко, Л., Павленко, М. (2019). Портфоліо, як засіб фіксації та накопичення освітніх досягнень студента. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 2, 251-259.
- Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти*. Наказ МОН України № 66 від 16.07.2018. Взято з: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
- Самсонова, О. (2017). *Профессиональная компетентность педагога*. Взято з <http://www.informio.ru/publications/id3158/Professionalnaja-kompetentnost-pedagoga>
- Трифоновна, О. М. (2020). *Методична система розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців комп'ютерних технологій у навчанні фізики і технічних дисциплін*. (Дис. д-ра пед. наук). ЦДПУ ім. В.Винниченка. Кропивницький.
- Цибулько, О. С. (2020). Духовний вимір освіти: проблеми та можливі шляхи вирішення. *Інноваційна педагогіка*. 21-1. 77-81. Взято з: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/18.pdf. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.1-16>
- Цінько, С. В., Голуб, Н. М. (2020). Дистанційне навчання майбутніх учителів-філологів як засіб формування інформаційної та методичної компетентностей. *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки*, 3, 127-133.
- Чубрей, О. С. (2018). Перспективні концепти зарубіжного досвіду у галузі підготовки майбутніх учителів географії. *Молодий вчений*, 10 (62), 114-118.
- Шиян, О., Афанасьєв, Д. (2017). Особливості формування професійної компетентності вчителів фізичної культури. В кн. В. М. Костюкевич (Ред.), *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*: зб. наук. праць (Вип. 4, с. 307-311). Вінниця.
- Юзик, О. П. (2020). Мотивація вибору професії як важливий чинник розвитку та становлення вчителя інформатики. *Нова педагогічна думка*, 1 (101), 102-106. Взято з <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-101-1-102-105>
- Ягупов, В., Свистун, В. (2007). Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*, 71, 3-8.
- Яковлева, Г. В. (2012). *Развитие профессиональной и методической компетентности учителей-дефектологов*. Взято з <http://study.ipk74.ru/cou>
- Colis, B., Moonen, J. (2001). *Flexible Learning in a Digital World: Experiences and Expectations*. London: Kogan-Page.
- Garrison, D. R., Vaughan, N. D. (2009). Blended learning in higher education. *Canadian Journal of University Continuing Education*, 35 (2), 109-123.
- Harrison, D., Gallant, T. B. (2020). Going Remote with Integrity. *Technological Tips & Techniques*, 02. Webinar. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=ix6QJwnr35c>

References

- Chubrei, O. S. (2018). Perspektivni kontsepty zarubizhnoho dosvidu u haluzi pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafii [Perspective concepts of foreign experience in the field of future geography teachers training]. *Molodyi vchenyi [Young Scientist]*, 10 (62), 114-118 [in Ukrainian].
- Colis, B., & Moonen, J. (2001). *Flexible Learning in a Digital World: Experiences and Expectations*. London: Kogan-Page.
- Demchenko, O. P. (2019). Orhanizatsiia kvaziprofesiinoini diialnosti maibutnikh vykhovateliv obdarovanykh ditei na praktychnykh zaniattiakh z pedahohichnykh dystsyplin. [Organization of quasi-professional activity of future educators of gifted children in practical classes on pedagogical discipliNES] *Innovatsiina pedahohika [Innovative Pedagogy]*, 14 (1), 42-48 [in Ukrainian].
- Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2009). Blended learning in higher education. *Canadian Journal of University Continuing Education*, 35 (2), 109-123.

- Harrison, D., & Gallant, T. B. (2020). Going Remote with Integrity. *Technological Tips & Techniques*, 02. Webinar. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=ix6QJwnr35c>
- Konoval's'ka, L. (2011). *Formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury u protsesi vyvchennia profesiino oriientovanykh dystsyplin [Formation methodical competence future teachers of physical culture in the process of professionally oriented disciplines]*. (Extended abstract of PhD. diss.). Nats. ped. un-t imeni M.P. Drahomanova. Kyiv [in Ukrainian].
- Kovalova, O. A. (2018). *Psykhologichni osoblyvosti rozvytku sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti vchyteliv [Psychological features of the development of social and communicative competence of teachers]*. (PhD diss.), DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody». Pereiaslav-Khmelnytskyi; Kyiv [in Ukrainian].
- Lebedeva, O. V. (2007). *Razvitie metodicheskoy kompetentnosti uchitelya kak sredstvo povysheniya effektivnosti uchebnogo processa v obshcheobrazovatel'noj shkole [Development of teacher's methodological competence as a means of increase of educational process efficiency in comprehensive school]*. (Extended abstract of PhD. diss.). Nizhegorodskij gos. u-nt im. N.I. Lobachevskogo Nizhnij Novgorod [in Russian].
- Nestorenko, T. P., & Bordousov, O. V. (2015). Tsennost' vyssheho obrazovaniia dlia indyvida [The value of higher education for a person]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky [Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences]*, 3 (3), 171-174 [in Russian].
- Onoprienko, O. V. (2009). *Formuvannia bazovykh profesiinykh kompetentnostei maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin [Formation of basic professional competences of the future physical education teacher in the process of studying professional disciplines]*. (Extended abstract of PhD. diss.). Cherkasy [in Ukrainian].
- Ovcharuk, O. V. (Ed.) (2004). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy [Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]*. Kyiv: K.I.C. [in Ukrainian].
- Pavlenko, L., & Pavlenko, M. (2019). Portfolio, yak zasib fiksatsii ta nakopychennia osvitnikh dosiahnen studenta [Portfolio as a means of recording and accumulating student educational achievements]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky [Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical sciences]*, 2, 251-259 [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity [On approval of the Concept of development of pedagogical education]*. Nakaz MON Ukrainy № 66 vid 16.07.2018 Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian].
- Samsonova, O. (2017). *Professinalinaya kompetentnost pedagoga [Professional competence of a teacher]*. Retrieved from <http://www.informio.ru/publications/id3158/Professionalnaja-kompetentnost-pedagoga> [in Russian].
- Tryfonova, O. M. (2020). *Metodychna systema rozvytku informatsiino-tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv komp'uternykh tekhnolohii u navchanni fizyky i tekhnichnykh dystsyplin [Methodical system of developing information digital competence of prospective computer technologies professionals in teaching physics and technical disciplines]*. (D diss.). TSDPU im. V. Vynnychenka. Kropyvnytskyi [in Ukrainian].
- Tsanko, S. V., & Golub, N. M. (2020). Distantyine navchannya maybutnih uchyteliv-filogiv yak zasib formuvannya informatsiynoyi ta metodichnoyi kompetentnostey [Teaching future teachers of philology online as the means of forming information and methodical competence]. *Naukovi zapiski. Seriya Psihologo-pedagogichni nauki [Research Notes. Series «Psychology and Pedagogy Research»]*, 3, 127-133 [in Ukrainian].
- Tsybulko, O. (2020). Dukhovnyi vymir osvity: problemy ta mozhyvi shliakhy vyrishennia [The spiritual dimension of education: problems and possible ways to solve]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative Pedagogy]*, 21 (1), 77-81. Retrieved from http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/18.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.1-16> [in Ukrainian].
- Shyian, O., & Afanasiev, D. (2017). Osoblyvosti formuvannia profesiinoi kompetentnosti vchyteliv fizychnoi kultury [Features of forming of competence of teacher of physical culture]. In V. M. Kostiukovykh (Ed.), *Fizychna*

kultura, sport ta zdorovia natsii [Physical Culture, Sports and Health Of The Nation]: zb. nauk. pr. (Is. 4, pp. 307-311). Zhytomyr: Zhytomyr State University named after Ivan Franko [in Ukrainian].

Yuzyk, O. P. (2020). Motyvatsiia vyboru profesii yak vazhlyvyi chynnyk rozvytku ta stanovlennia vchytelia informatyky [Motivation to choose a profession as an important factor in the development and formation of a computer science teacher]. *Nova pedahohichna dumka [New Pedagogical Thought]*, 1 (101), 102-106. Retrieved from <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-101-1-102-105> [in Ukrainian].

Yahupov, V., & Svystun, V. (2007). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity [Competence approach to the training of specialists in the system of higher education]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni, psykhologichni nauky ta sotsialna robota [Scientific notes. Pedagogical, psychological science and social work]*, 71, 3-8 [in Ukrainian].

Yakovleva, G. V. (2012). *Razvitie professional'noj i metodicheskoy kompetentnosti uchitelej-defektologov [Development of professional and methodological competence of teachers-defectologists]*. Retrieved from <http://study.ipk74.ru/cou> [in Russian].

DANYSKO O.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

IMPROVING OF SUBJECT-METHODOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS IN CONDITIONS OF BLENDED LEARNING

The article substantiates the theoretical and methodological principles of improving the subject-methodological competence of future physical culture teachers in conditions of blended learning. The issues of modernization of the domestic system of higher pedagogical education are considered, the problem of developing the trajectory of professional development of a teacher of a new Ukrainian school on the basis of the competence approach is actualized.

The essence and structure of the concept «subject-methodological competence of future physical culture teacher» are defined as the generalized purpose and result of his/her professional skills which are characterized by integration of theoretical knowledge on a specialty and orientation in modern concepts of physical culture and health-improving work organization; as well as the ability to select methods of rehabilitation and develop technologies to increase the level of physical activity of student youth; the skills of organizing partnerships with parents and colleagues in order to improve the quality of educational process on the subject of «Physical Culture».

The main directions of improving the subject-methodological competence of future physical culture teachers in conditions of blended learning are determined on the example of studying the discipline "Modern sports and health-improving technologies": at the organizational level – determining learning outcomes, selecting assessment strategies, designing courses, distinguishing the optimal part of face-to-face and online components; at the content level – structuring of materials (topics, tasks, program questions) that are professional in content and educational in form and provide contextual modelling of future physical culture and health-improving activities; at the procedural and technological level – the use of a set of tools and practices that contribute to the professional adaptation of the student to future activities and are provided with active methods (problem-based learning, discussion, analysis of educational situations, solving educational problems, gamification, creative individual work, modelling professional and methodological activities, etc.) and educational means (multimedia textbooks, interactive tasks); at the reflexive level – the use for educational and diagnostic purposes of various forms of answers: oral; written (graphic); using information and communication technologies.

Key words: *professional training, future physical culture teachers, subject-methodological competence, physical culture and health-improving technologies, blended learning*

Стаття надійшла до редакції 02.09.2021 р.